

Ontwikkelingen in wonen en zorg van 75-plussers in de gemeente Utrecht

Voordracht van Guus Schrijvers op 29 januari 2020 bij
de Adviescommissie voor het ouderenbeleid van de
gemeente Utrecht

Wie ben ik?

Guus Schrijvers

- Geboren in Amsterdam in 1949
- Gezondheidseconoom
- Oud-politicus (1974-1984)
- Sinds 2012 oud-hoogleraar bij het Julius Centrum van het UMC Utrecht
- Oprichter en hoofdredacteur van het International Journal of Integrated Care (IJIC) 1999 – 2011

Opbouw voordracht

Guus Schrijvers

1. Alarm, alarm, Eerst enkele prognoses
2. Wat is bekend over 75-plussers ?
3. De gezondheid van ouderen
4. Hoe ouderen willen wonen
5. Welke woningen biedt Utrecht aan ouderen?
6. Wat voor nieuwe woningen tot 2040 beschikbaar komen
7. Beleidsvorming met **groenboek** en witboek: niet meer polderen
8. Mijn suggesties voor het **groenboek**

Woord vooraf

Guus Schrijvers

- Vooral 75-plussers
- Het jaar 2030 en niet 2040
- De geboortegolf 1945- 1950 nadert de ouderenzorg
- Cijfers niet per stadsdeel en niet voor 55-plussers

1. **Alarm, alarm, Eerst enkele prognoses**
2. Wat is bekend over 75-plussers ?
3. De gezondheid van ouderen
4. Hoe ouderen willen wonen
5. Welke woningen biedt Utrecht aan ouderen?
6. Wat voor nieuwe woningen tot 2040 beschikbaar komen
7. Beleidsvorming met **groenboek** en witboek: niet meer polderen
8. Mijn suggesties voor het **groenboek**

Aantal personen met wijkverpleging aan huis in een geheel jaar per 1000 65-plussers

Guus Schrijvers

	Aantal personen Per 1000 65- plussers met wijkverpleging In Nederland	Totaal aantal 65- plussers	aantal personen met wijkverpleging
2015	170	3,0 mln	511.910
2016	175	3,1 mln	540.890
2017	176	3,2 mln	557.005
2018	182	3,2 mln	588.620 100
2025	186	3,4 mln	632.000
2030	192	4,3 mln	825.600 140

Aantal personen met wijkverpleging aan huis in een geheel jaar per 1000 65-plussers

Guus Schrijvers

	Aantal personen Per 1000 65- plussers met wijkverpleging In Nederland	Totaal aantal 65-plussers in Utrecht	aantal personen met wijkverpleging in Utrecht (schattingen)
2015	170	33.817	5.750
2016	175	34.138	5.974
2017	176	35.000	6.160
2018	182	35.732	6.503 100
2025	186	42.571	7.918
2030	192	49.083	9.423 145

- Aantal personen met wijkverpleging stijgt van 6503 in 2018 naar 9423 in 2030
- Ofwel van 100 naar 145 in indexcijfers = 45% groei
- **45% meer wijkverpleegkundigen nodig tot 2030**
- Overleg met beroepsopleidingen en houd ze vast in hun beroep;
- Positie dichtbij huisartsen

Aantal in een verpleeghuis of verzorgingshuis per 1000 65-plussers in Nederland

Guus Schrijvers

	Aantal personen Per 100 65-plussers in verzorgings- of verpleeghuis	Totaal aantal 65-plussers	aantal personen in verzorgings- of verpleeghuis
2015	4,2 %	3,0 mln	126.620
2016	4,0	3,1 mln	124.640
2017	3,9	3,2 mln	121.700
2018	3,8	3,2 mln	123.615 100
2025	3,6	Niet beschikbaar	n.b.
2030	3,4	4,3 mln	144.662 117

Aantal in een verpleeghuis of verzorgingshuis geschat voor gemeente Utrecht

Guus Schrijvers

	Aantal personen Per 100 65-plussers in verzorgings- of verpleeghuis in NL	Totaal aantal 65-plussers in Utrecht	aantal personen in verzorgings- of verpleeghuis
2015	4,2%	33.817	1.420
2016	4,0	34.328	1.373
2017	3,9	35.000	1.365
2018	3,8	36.732	1.396 100
2025	3,6	42.571	1.532
2030	3,4	49.083	1.694 121

Conclusie uit de cijfers voor Utrecht

Guus Schrijvers

- Aantal personen in een verzorgings- of verpleeghuis stijgt over de periode 2018 -2030 van 1396 naar 1694
- Ofwel van 100 naar 121 zijn = 21% groei
- Ofwel **bijna 300 plaatsen extra nodig verzorgings- en verpleeghuizen: ofwel tien voorzieningen van 30 plaatsen**
- Herbestem bestaande woningen, kantoren en gemeente-gebouwen en bouw nieuwe wooncomplexen voor de doelgroep 75+ met ernstige zorgbehoeften
- Wachtlijsten: zie volgende dia

Aantal personen op de wachtlijst per 1 december 2019 (met zorg thuis) in Nederland

Guus Schrijvers

	Aantal personen op de wachtlijst per 1 dec 2019 voor verpl. of verz. huis	Als % van het totaal aantal personen in een verpleeghuis of verzorgingshuis	
Nul – 6 weken	3.821		
6 – 13 weken	3.277		
3 – 6 maanden	3.752		
6 – 12 maanden	3.756		
Meer dan 12 maanden	2.105		
Totaal	16.711	13%	
Gemiddelde wachttijd	5 maanden en 6 dagen		
dementie	9.283		
Somatiek	5.317		
Beschermd wonen	1.946		

1. **Alarm, alarm, Eerst enkele prognoses**
2. **Wat is bekend over 75-plussers ?**
3. De gezondheid van ouderen
4. Hoe ouderen willen wonen
5. Welke woningen biedt Utrecht aan ouderen?
6. Wat voor nieuwe woningen tot 2040 beschikbaar komen
7. Beleidsvorming met **groenboek** en witboek: niet meer polderen
8. Mijn suggesties voor het **groenboek**

2. Wat is bekend over 75-plussers in Utrecht ?

- 26% is (zeer)tevreden over ouderenvoorzieningen en 20% (zeer) ontvreden
- 72% met een verhuiswens wil verhuizen vanwege gezondheid of behoefte aan zorg
- 52% voor de 65-plussers wil een specifieke bejaardenwoning
- 52% van de 65-plussers wil per se blijven wonen in de stad
- 57% woont alleen
- 72% met een beperking woont in een huurwoning
- 53% voelt zich prettig bij hun medebewoners

Woonlasten van ouderen

Guus Schrijvers

- Alleenstaande 65-plusser: huur per maand 403 euro, inkomen per jaar 17.800 euro huurquote 28,5%
- Paar 65-plussers: huur per maand 475 euro, inkomen per jaar 25.300 euro huurquote 22 %.
- Let op: Scheiiden van Wonen en Zorg
- WLZ = Wet Langdurige Zorg (en dan zonder woonlasten)

1. **Alarm, alarm, Eerst enkele prognoses**
2. **Wat is bekend over 75-plussers ?**
3. **De gezondheid van ouderen**
4. Hoe ouderen willen wonen
5. Welke woningen biedt Utrecht aan ouderen?
6. Wat voor nieuwe woningen tot 2040 beschikbaar komen
7. Beleidsvorming met **groenboek** en witboek: niet meer polderen
8. Mijn suggesties voor het **groenboek**

3. De gezondheid van ouderen

- De ervaren gezondheid van zelfstandig wonende ouderen neemt af met de leeftijd.
- Onder tehuisbewoners neemt het gevoel van gezondheid juist toe. 85-plussers in verpleeg- en verzorgingshuizen (met meer beperkingen) voelen zich even vaak gezond als zelfstandig wonende 85-plussers
- Aantal dementerenden in de gemeente Utrecht 3100 (2019) 3500 (2024) 4100 (2029)
- Van de 65- tot 79-jarigen voelt 63% zich gezond. Dit is 41% onder Utrechters van 80 jaar en ouder.
- Van de 80-plussers ervaart 78% voldoende regie over het eigen leven en 56% heeft vertrouwen in de toekomst:

Door 65-plussers gerapporteerde aandoeningen

Guus Schrijvers

- 84% heeft minimaal één chronische lichamelijke en/of psychische ziekte of aandoening
- 64% van de ouderen heeft minimaal twee aandoeningen
- 19% heeft minimaal één chronische psychische aandoening

Meest genoemde lichamelijke aandoeningen

- 54% HBA beperkingen
- 53% hart- en vaatziekten;
- 22% incontinentie;
- 18% AStma/COPD;
- 16% diabetes;
- HBA kanker;

Bestedingen per zorgaanbod en per oudere zorggebruiker in euro's

Guus Schrijvers

zorgaanbod	65- 75 jaar	75 – 85 jaar	85 jaar en ouder
Huisartsenzorg	283	378	463
Farmaceutische zorg	630	813	922
Medisch-specialistische zorg	4189	4813	4836
Wijkverpleging	4716	5502	7865
Wmo maatwerkarrangementen	4716	2906	2757
Persoonsgebonden budget	39163	33537	33438
Langdurige zorg	48442	41165	42655

Nog meer gegevens over zorggebruik van ouderen

Guus Schrijvers

- Van de verzekerden in Nederland is 19% ouder dan 65 jaar
- Van de zorguitgaven komt 48% voor rekening van ouderen.
- Voor de uitgaven in de Wlz ligt dit percentage nog hoger, namelijk 58% In 2016:
- Bestedingen per oudere: 65- 75 jaar: € 5.300 per oudere; 75-85 jarigen € 10.400 per oudere en 85-plussers € 23.000
- Vrijwel alle ouderen maken gebruik van huisartsenzorg en farmaceutische zorg, en meer dan 60% gebruikt medisch specialistische zorg. Langdurige zorg 6%.

1. **Alarm, alarm, Eerst enkele prognoses**
2. **Wat is bekend over 75-plussers ?**
3. **De gezondheid van ouderen**
4. **Hoe ouderen willen wonen**
5. Welke woningen biedt Utrecht aan ouderen?
6. Wat voor woningen beschikbaar tot 2040 komen
7. Beleidsvorming met **groenboek** en witboek: niet meer polderen
8. Mijn suggesties voor het **groenboek**

4. Hoe ouderen willen wonen

- 26% van de 55-plussers heeft in enige mate een verhuisswens binnen twee jaar.
- 72% met een verhuisswens wil verhuizen vanwege gezondheid of behoefte aan zorg
- 52% voor de 65-plussers wil een specifieke bejaardenwoning
- 69% ziet zich wonen in een aanleunwoning
- Drievierde van de 55-plussers vindt het belangrijk dat de woonkamer, keuken, sanitair en slaapkamer van de gewenste woning bereikbaar zijn zonder traplopen.
- 72% met een verhuisswens wil verhuizen vanwege gezondheid of behoefte aan zorg
- 52% voor de 65-plussers wil een specifieke bejaardenwoning
- 52% van de 65-plussers wil per se blijven wonen in de stad

1. **Alarm, alarm, Eerst enkele prognoses**
2. **Wat is bekend over 75-plussers ?**
3. **De gezondheid van ouderen**
4. **Hoe ouderen willen wonen**
5. **Welke woningen biedt Utrecht aan ouderen?**
6. Wat voor woningen beschikbaar tot 2040 komen
7. Beleidsvorming met **groenboek** en witboek: niet meer polderen
8. Mijn suggesties voor het **groenboek**

5. Welke woningen heeft Utrecht voor ouderen?

- 9.433 Nultreden en rollatorwoningen in 2015/2016 in de gemeente Utrecht: dat is 22% van de woningvoorraad
- In de wijken Overvecht, Zuid en Leidsche Rijn is genoeg voorraad voor de vraag
- Elders bestaan er mogelijkheden voor herbestemming
- Ouderen hebben door hun leeftijd en hun veelal lange inschrijfduur voorrang op andere woningzoekenden.
- Het kostte in 2016 soms zelfs de nodige moeite om levensloopgeschikte woningen aan de 65-plus doelgroep te verhuren

1. **Alarm, alarm, Eerst enkele prognoses**
2. **Wat is bekend over 75-plussers ?**
3. **De gezondheid van ouderen**
4. **Hoe ouderen willen wonen**
5. **Welke woningen biedt Utrecht aan ouderen?**
6. **Wat voor nieuwe woningen tot 2040 beschikbaar komen**
7. Beleidsvorming met **groenboek** en witboek: niet meer polderen
8. Mijn suggesties voor het **groenboek**

6. Wat voor nieuwe woningen tot 2040 beschikbaar komen

Guus Schrijvers

- Tot 2040 komen er in Utrecht minimaal 47.000 woningen bij, dit is nieuwbouw minus sloop.
- die periode groeit de bevolkingsomvang met ruim 100.000 inwoners tot 431.903 in 2040
- In Zuidwest en Leidsche Rijn worden de meeste woningen gebouwd.
- Ook in de wijk Oost staan veel nieuwe woningen gepland.

1. Alarm, alarm, Eerst enkele prognoses
2. Wat is bekend over 75-plussers ?
3. De gezondheid van ouderen
4. Hoe ouderen willen wonen
5. Welke woningen biedt Utrecht aan ouderen?
6. Wat voor nieuwe woningen tot 2040 beschikbaar komen
7. Beleidsvorming met groenboek en witboek: niet meer polderen
8. Mijn suggesties voor het groenboek

7. Beleidsvorming met groenboek en witboek: niet meer polderen

Guus Schrijvers

Groenboek: Discussienota; wetenschap en statistiek zijn aan zet; onafhankelijke commissie; (zie Borstlap, Bos, Remkes).

Opdrachtgever: gemeente Utrecht, zorgkantoor, Zorgverzekeraar Zilveren Kruis, zorgaanbieders. 8 tot 10 personen. Levert scenario's op. Brede bespreking.

Witboek: Raadsvoordracht, beleidsnota's van andere instanties. Dus wel eenheid van beleid en geen eenheid van bestuur

Zwartboek: als witboek en groenboek ontbreken

(**Bruinboek** omgaan met macht: framing, dealen, lobbyen)

Beleidsvorming voor gemeente Utrecht, zorgkantoor en Zilveren Kruis tot 2030

Guus Schrijvers

1. Meten is weten: verzamel gegevens over 75-plussers en publiceer iedere drie maanden over wachtlijsten en toewijzingen
2. Bereid een **groenboek** voor over zorg én wonen in 2030 voor 75-plussers
3. Maak een samenhangend **witboek** voor wonen en zorg van 75-plussers
4. Neem daarin op financiële vertaling daarvan voor burger, gemeente, zorgverzekeraar en zorgkantoor

1. Alarm, alarm, Eerst enkele prognoses
2. Wat is bekend over 75-plussers ?
3. De gezondheid van ouderen
4. Hoe ouderen willen wonen
5. Welke woningen biedt Utrecht aan ouderen?
6. Wat voor woningen beschikbaar tot 2040 komen
7. Beleidsvorming met **groenboek** en **witboek: niet meer polderen**
8. Mijn suggesties voor het **groenboek**

Enkele suggesties voor dat Groenboek

Guus Schrijvers

1. Bouw verpleeghuizen voor mensen met ernstige dementie met in totaal 600 plaatsen
2. Bouw tien voorzieningen van 30 plaatsen voor verpleeghuispatiënten
3. Herbestem winkel-, gemeente en onderwijspanden voor veel woningen voor 75-plussers
4. Betrek in nieuwbouwplannen de woonwensen van 75-plussers
5. Overleg met HBO en ROC's over opleiden van wijkverpleegkundigen en houd die in hun beroep
6. Centrale en samenhangende toewijzing van huisvesting en zorg voor 75-plussers binnen de gemeente Utrecht
7. Creëer een acute zorgpost die ook acute wijkverpleging, acute ggz en acute opname in een verzorgings- of verpleeghuis

Geraadpleegde literatuur

Guus Schrijvers

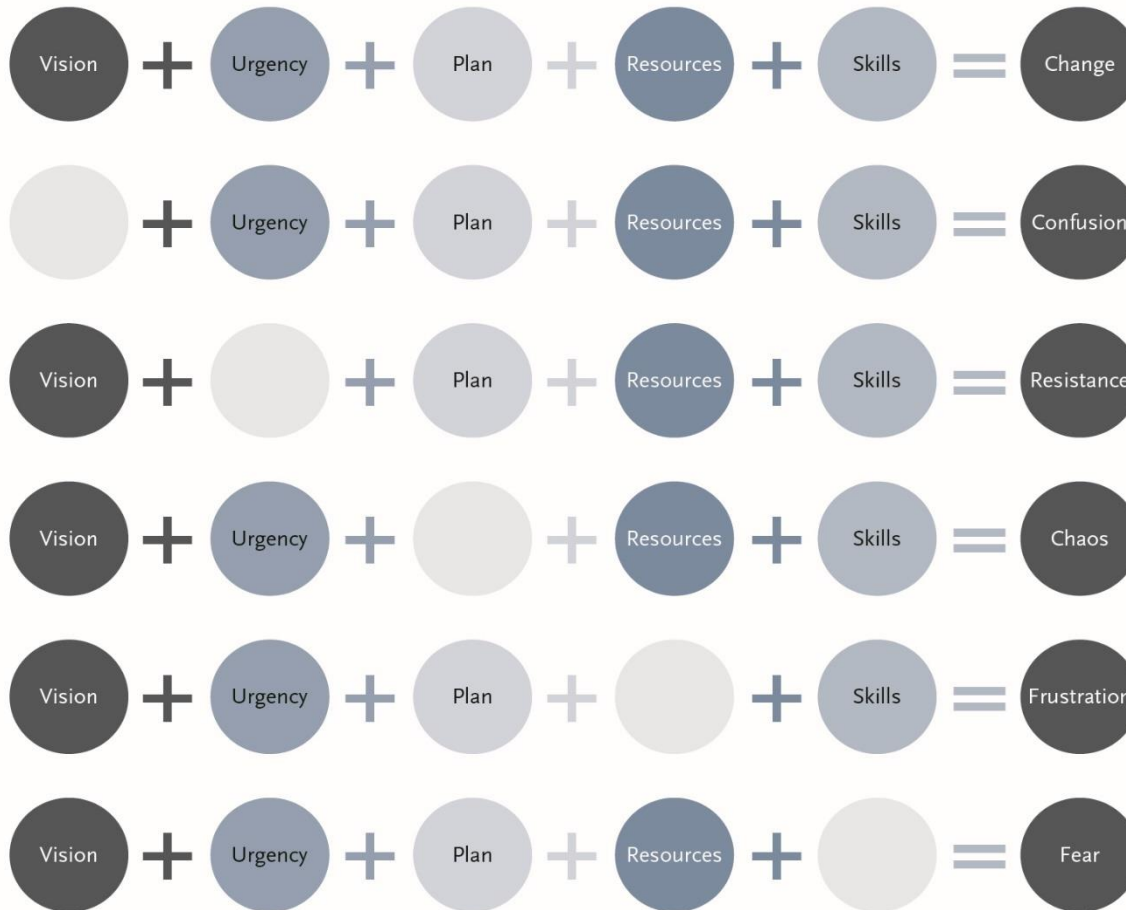
1. Lochem van JB en I Janssen, **Een leven lang wonen, Een analyse van vraag en aanbod van wonen voor 55-plussers**, Ujitgave gemeente Utrecht, 2018
2. **Bevolkingsprognose Gemeente Utrecht**, een notitie van IB Onderzoek, uitgave gemeente Utrecht, november 2019
3. **Mensen met dementie per gemeente**, uitgave Alzheimer Stichting datum: 06-01-2020 | www.alzheimer-nederland.nl
4. **Gezond ouder worden in Utrecht? Verdieping op het Utrechts Gezondheidsprofiel** uitgave gemeente Utrecht 2018
5. **Toekomstanalyse ouderen in Utrecht**. Bijlage bij raadsbrief speerpunten en ambities voor ouderen in Utrecht met kenmerk 6865061
6. **Monitor zorg voor ouderen**, uitgave NZA, Utrecht, 2018 te downloaden via https://puc.overheid.nl/nza/doc/PUC_234967_22/1/
7. **Toegankelijkheid WLZ per 1 december 2019**, Uitgave Zorginstituut Nederland gedownload op 27 januari 2020 via <https://istandaarden.nl/wachlijsten>

Verander management = vijf ballen in de lucht houden

Guus Schrijvers

Image 19.4 Results of change management with and without Lippitt's five elements

Source: Lippitt M. The managing complex change model. Copyright, 1987, by Dr. Mary Lippitt, founder and president of Enterprise Management, Ltd.

Image 19.4 Results of change management with and without Lippitt's five elements

Ik dank u voor uw aandacht

INTEGRATED CARE

Guus Schrijvers

rbi
reed business
information

Guus Schrijvers

INTEGRATED CARE
BETTER AND CHEAPER

rbi reed business
information

GUUS SCHRIJVERS

ZORGINNOVATIE
VOLGENS HET
CAPPUCCINOMODEL

VOOR HETZELFDE GELD EEN BETERE GEZONDHEIDSZORG

Thoeris

Dank voor de aandacht

Guus Schrijvers

Contact?

- mail@guusschrijvers.nl
- www.guusschrijvers.nl
- www.twitter.com/GuusSchrijvers
- [Boeken zijn digitaal gratis te downloaden via:](#)

- <https://guusschrijvers.nl/wp-content/uploads/2019/12/Zorginnovatie-via-het-Cappuccinomodel.pdf>
- <https://guusschrijvers.nl/wp-content/uploads/2019/12/Integrated-Care-Better-and-Cheaper.pdf>

